

SMERNICA IFLA PRE KNIŽNICNÉ SLUŽBY PRE MLÁDEŽ

**IFLA Guidelines for Library Services for Young Adults
(Revised IFLA Guidelines)**

Copyright © International Federation of Library Associations and Institutions, 2008
Slovak edition © Spolok slovenských knihovníkov/Slovak Librarians Association
Translation © Ing. Silvia Stasselová, 2010

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

SMERNICA IFLA PRE KNIŽNIČNÉ SLUŽBY PRE MLÁDEŽ

Tento dokument je upraveným vydaním smernice, ktorá bola publikovaná Stálym výborom Sekcie knižníc pre deti a mládež v roku 1996.

Osobitné poďakovanie si zasluhujú členovia pracovnej skupiny – Viviana Quinones (Francúzsko), Ivan Chew (Singapur) a Ingrid Bon (Holandsko), a zvlášť Pat Muller (Richmond, USA) za vynikajúcu prácu pri koordinácii celého procesu.

PRVÁ ČASŤ

ÚVOD

Ciele smernice

Dokument *Smernica IFLA pre knižničné služby pre mládež* stanovuje rámec pre knižnice a rozvoj služieb pre mládež na celom svete. Tým zabezpečuje intelektuálny základ pre knižničné služby poskytované knihovníkmi v každej krajine.

Smernica obsahuje filozofické aj praktické námety, ktoré môžu pomôcť knižnici lepšie uspokojovať vzdelávacie, informačné, kultúrne a voľnočasové potreby mládeže spôsobmi zodpovedajúcimi ich vývoju. Smernica by mala slúžiť ako dokument pre knihovníkov, riadiacich pracovníkov, tvorcov koncepcií, študentov knihovníctva a všetky strany zapojené do rozvoja služieb pre mládež.

Smernica je určená:

- ▶ knihovníkom v praxi vo všetkých typoch knižníc a komunit, mestských a vidieckych oblastí na celom svete, odborníkom, asistentom a dobrovoľníkom,
- ▶ riadiacim pracovníkom a manažmentu knižníc,
- ▶ profesionálnym pedagógom a študentom knihovníckych škôl.

Každá verejná knižnica má inú komunitu, ktorej slúži, a teda aj iné priority a potreby. Hoci špeciálne knižničné služby pre mladých nie sú zriadené vo všetkých krajinách, táto smernica bola vytvorená v presvedčení, že obdobie dospievania je jedinečnou životnou etapou.

Mladí ľudia majú nárok na rovnako kvalitné knižničné služby ako iné vekové skupiny obyvateľstva. Podľa možnosti by sa tieto služby mali rozvíjať vždy v partnerstve so samotnými mladými ľuďmi.

Poslanie a ciele knižničných služieb pre mládež

„Verejná knižnica, miestna brána k poznatkom, je základnou podmienkou pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivca a spoločenských skupín.“

(Manifest IFLA/UNESCO o verejných knižniciach, 1994)

Manifest UNESCO vyjadruje presvedčenie, že verejná knižnica je silnou oporou vzdelávania, kultúry a informácií.

„Tínedžeri si vyžadujú osobitnú pozornosť, pretože mnohí zanechajú dobrovoľné čítanie v tejto fáze svojho života. Ich uvedenie do širokého spektra kníh, ktoré sú v súlade s ich meniacimi sa záujmami, by mali podporovať knihovníci a všetci, ktorým záleží na ich psychickom a emocionálnom rozvoji.“

(Charta pre čitateľa, Medzinárodný výbor pre knihu a Medzinárodná asociácia vydavateľov, 1992)

Poslaním knižnice z hľadiska služieb pre mládež je pomôcť jednotlivcovi úspešne zvládnuť prechod od detstva k dospelosti tým, že mu poskytuje prístup k zdrojom, a prostredie, ktoré uspokojuje špecifické potreby mladých ľudí v zámjme ich intelektuálneho, emocionálneho a sociálneho rozvoja.

Ciele knižničných služieb pre mládež

- ▶ Knižničné služby pre mládež by mali predstavovať prechod od služieb pre deti k službám pre dospelých, ktorý je založený na špeciálnych potrebách mladého človeka.
- ▶ Mladí ľudia potrebujú a zaslúžia si služby, ktoré sa zameriavajú na ich vzdelávacie, informačné, kultúrne a voľnočasové potreby.
- ▶ Služby by mali podporovať gramotnosť, celoživotné vzdelávanie, informačnú gramotnosť a čítanie pre potešenie.

Rámec pri rozvíjaní služieb pre mládež poskytuje knižniciam týchto desať cieľov:

1. Knižnica má jasne sformulované vyhlásenia, ktoré sa týkajú práva mladých ľudí na voľný prístup ku knižničným a informačným zdrojom a rešpektovania práv na výber materiálov zodpovedajúcich ich potrebám bez cenzúry.
2. Knižničný program pre mládež je efektívne riadený v súlade s osvedčenými postupmi.
3. Knižnica má spravodlivo rozdelené zdroje na podporu programov a služieb pre mládež.
4. Zamestnanci knižnice sú oboznámení s charakteristikami dospelujúceho veku a so zdrojmi primeranými tomuto veku, vrátane tých, ktoré sú vhodné pre mládež so špeciálnymi potrebami.
5. Knižnica poskytuje široké spektrum aktuálnych materiálov, ktoré sú predmetom záujmu mládeže, na podporu celoživotného vzdelávania, gramotnosti, motivácie k čítaniu a rozvoja čitateľstva.
6. Knižnica poskytuje prostriedky na podporu vzdelávacích potrieb mládeže.
7. Knižnica pomáha dospelujúcej mládeži pri nadobúdaní zručnosti efektívne využívať všetky zdroje knižnice a získať informačnú a počítačovú gramotnosť.
8. Knižnica podporuje rozvoj mladých ľudí tým, že im umožňuje zapojiť sa do plánovania a realizácie knižničných programov a služieb pre nich samých a stať sa dobrovoľníkom pri poskytovaní pomoci druhým.
9. Knižnica vytvára priestor pre mladých ľudí, ktorý je atraktívny a odráža ich životný štýl.
10. Knižnica spolupracuje s ostatnými spoločenskými organizáciami a inštitúciami na podporu všetkých aspektov zdravého a úspešného rozvoja mládeže.

DRUHÁ ČASŤ

Definícia cieľovej skupiny

Cieľovú skupinu – mládež – môžeme definovať ako skupinu ľudí vo veku medzi detstvom a dospelosťou. Každá knižnica si môže stanoviť vlastné vekové rozpätie, ktorým vymedzuje kategóriu mládeže a ktoré sa môže líšiť podľa kultúrneho zázemia a krajiny. Všeobecne platí, že vek medzi 12. a 18. rokom sa často uznáva ako vekový interval na poskytovanie knižničných služieb pre mládež. Cieľová skupina zahŕňa všetkých členov bez ohľadu na rasu, náboženstvo, kultúrne zázemie alebo duševné či telesné schopnosti.

Potreby cieľovej skupiny

Kultúrne potreby

Knižnica musí byť otvorená pre všetkých a musí rešpektovať odlišné kultúrne potreby. Kultúrne potreby majú svoje korene v ústnej aj obrazovej tradícii, v meniacej sa spoločnosti a spoločenskom postavení, v kultúrnej rozmanitosti a vo vlastnej osobnej predstave jednotlivcov o budúcnosti.

Rozvojové potreby

Služby pre mládež by mali byť navrhnuté v spolupráci so zástupcami cieľovej skupiny. Mladí ľudia by mali byť aktívne zapojení do plánovania, realizácie a vyhodnocovania zdrojov, služieb a programov. Malo by sa k nim pristupovať s rešpektom a ich výber by sa mal akceptovať, aj keby sa líšil od tradičnej ponuky knižnice.

Knižnice, ktoré budujú svoje programy v rámci modelov rozvoja mládeže podložených výskumom, môžu prispieť k úspešnému prechodu mladých ľudí od adolescencie k dospelosti.

Materiály

Mladí ľudia tvoria rôznorodú skupinu, pretože ich záujmy, úroveň vyspelosti, potreby a schopnosti sa značne líšia. Knižnice im musia poskytovať rozmanité materiály, aby odrážali ich potreby. Osobitnú pozornosť musia venovať mládeži so zdravotným postihnutím, ako aj príslušníkom sociálnych a jazykových menšín.

Poskytnutie príležitosti, aby sa mládež podieľala na výbere a vystavení knižničných materiálov pre svoju vekovú skupinu, môže znamenať pozitívny prínos pri propagovaní knižničných služieb a zdrojov a pomôcť pri lepšom využívaní knižnice.

Odporúča sa veľa formátov vrátane komiksov, populárnych žánrov (sci-fi, fantasy, dobrodružné romány, detektívky a i.) a súčasnej populárnej hudby.

Tlačené materiály môžu zahŕňať:

- ▶ knihy,
- ▶ časopisy,
- ▶ brožúry,
- ▶ plagáty,
- ▶ komiksy,
- ▶ grafické romány,
- ▶ iné jazyky vrátane Braillovhovho písma a znakovkej reči.

Netlačené materiály môžu zahŕňať:

- ▶ audioknihy,
- ▶ hudbu,
- ▶ multimédiá,
- ▶ počítačový softvér,
- ▶ videokazety a DVD,
- ▶ stolové a elektronické hry,
- ▶ elektronické siete a databázové produkty.

Tieto formáty by sa mali v pravidelných intervaloch preverovať, aby umožňovali zmeny technológií.

Zariadenia knižnice by mali byť používateľom poskytované aj samostatne, napríklad v prípade, ak má používateľ záujem len o prístup k netlačeným materiálom (napríklad k hracím konzolám).

Služby

Služby sa musia poskytovať tak, aby podporovali potreby mládeže, ako sme to už uviedli v tomto dokumente. Nasledujúci zoznam odporúčaných služieb nie je vyčerpávajúci, ale slúži ako návod pre typy služieb, o ktorých môžu knižnice uvažovať pred ich zavedením pre túto cieľovú skupinu. Pri plánovaní služieb by mali vždy venovať pozornosť fyzickým, digitálnym a programovým aktivitám.

Príklady odporúčaných služieb:

- ▶ Voľný prístup k internetu.
- ▶ Poskytovanie referenčných služieb na podporu vzdelávania a osobného rozvoja.
- ▶ Spreádzanie pri prehliadkach knižnice, ktoré podporujú sebastačnosť a úroveň pohodlia pri využívaní knižnice.
- ▶ Školenia zamerané na získanie zručnosti a gramotnosti pri vyhľadávaní informácií s využívaním tlačených aj elektronických zdrojov.
- ▶ Ponuka poradenských služieb pre čitateľov, jednotlivcov i pre skupiny.
- ▶ Podpora využívania knižničných zbierok vo všetkých formátoch.
- ▶ Poskytovanie archívnych pomôcok a ďalších podporných materiálov.
- ▶ Uľahčenie prístupu k zdrojom mimo knižničných zbierok, ak je to potrebné, napríklad odporúčaniami a medziknižničnými výpožičkami.
- ▶ Propagácia služieb pre mládež v rámci komunity.
- ▶ Spolupráca s ďalšími poskytovateľmi informácií a služieb v komunite.

- ▶ Poskytovanie služieb pre špeciálne skupiny, napríklad pre mládež so zdravotným postihnutím, pre mladistvých rodičov a pre mladistvých, ktorí sú vo väzbe alebo z rôznych dôvodov nemôžu prísť do knižnice.

Programy a účasť mládeže

Knižnice, ktoré chcú ponúkať mladým ľuďom efektívne a zmysluplné programy, sa musia snažiť o ich účasť vo všetkých fázach programového procesu. Zapojenie mládeže do rozhodovania, plánovania a realizácie programov sa odporúča ako osvedčený postup, ktorý prispieva k jej pozitívnemu rozvoju.

Mladí ľudia by sa mali považovať za odborníkov v tom, čo je pre nich prítlačlivé a užitočné. Knižniciam sa odporúča vytvárať príležitosti na to, aby mládež mohla vyjadriť svoje názory na vybavenie, programy či služby (napr. tínedžerský poradný výbor alebo program veľvyslanec tínedžerov). Knižnice tiež potrebujú mladých ľudí uznať za zdroje prezentovania programov knižnice v rámci komunity.

Príklady odporúčaných programov:

Nasledujúci zoznam odporúčaných programov slúži ako návod pre typy programov, o ktorých môžu knižnice uvažovať, pričom záujmy miestnej mládeže by mali byť vždy rozhodujúcim faktorom pri plánovaní programu.

- ▶ Rozhovory o knihách, rozprávanie príbehov a propagácie kníh.
- ▶ Diskusné skupiny a kluby.
- ▶ Informačné programy na témy, ako je zdravie, kariéra, aktuálne otázky a pod.
- ▶ Návštevy autorov, športovcov a iných významných osobností podľa miestneho záujmu.
- ▶ Predstavenia kultúrneho charakteru, ako je hudba, umenie, divadelné hry a pod.
- ▶ Kooperatívne plánovanie s komunitnými inštitúciami a skupinami.
- ▶ Tvorba mladých (divadelné hry, publikácie, televízia, video).
- ▶ Workshopy zamerané na získavanie zručností alebo kreatívneho vyjadrovania.
- ▶ Diskusie o čítaní.
- ▶ Propagácia kníh.

Personál

Zamestnanci, ktorí pracujú s mladými ľuďmi, by mali mať tieto zručnosti a kompetencie:

- ▶ pochopenie jedinečných potrieb rozvoja mládeže,
- ▶ rešpektovanie mladých ľudí ako individualít,
- ▶ znalosť kultúry mládeže a jej záujmov,
- ▶ schopnosť vytvárať partnerstvá s inými skupinami v komunite, ktoré sa zaoberajú potrebami mládeže,
- ▶ flexibilita pri chápaní meniacich sa potrieb a záujmov mládeže,
- ▶ schopnosť presadzovať záležitosti mládeže v rámci knižnice a v širšej komunite,
- ▶ schopnosť pracovať v partnerstve s mládežou,
- ▶ znalosť všetkých médií vrátane kníh a zdrojov vo všetkých formátoch,
- ▶ schopnosť kreatívne myslieť.

TRETIA ČASŤ

Spolupráca s inými inštitúciami

Kvalita knižničných služieb pre mládež si vyžaduje úzku spoluprácu s ostatnými profesionálnymi alebo dobrovoľníckymi inštitúciami v miestnej komunite. Aktivity mladých ľudí v oblasti kultúry, vzdelávania a spoločenského života musia byť koordinované tak, aby miestne inštitúcie medzi sebou nesúťažili, ale spolupracovali v prospech mládeže. Mnohí knihovníci majú prostriedky a know-how, aby sa stali profesionálnymi koordinátormi týchto aktivít.

Budovanie siete v oblasti vzdelávania

Školy sú jedným z najdôležitejších partnerov verejných knižníc, ktoré poskytujú služby mládeži. V mnohých krajinách alebo regiónoch majú len školské knižnice alebo verejné knižnice a niekedy slúži verejnosti kombinovaná knižnica. Spoločné plánovanie školských a verejných knižníc môže zvýšiť miestne úsilie pri uspokojovaní potrieb a záujmov mladých ľudí. Realizácia plánu spolupráce sa odporúča zabezpečiť formálnymi dohodami.

Budovanie siete v oblasti kultúry

Kultúrna spolupráca je účinný spôsob, ako sa zamerať na identitu v multikultúrnej spoločnosti tak, aby boli uspokojené potreby mládeže. Verejná knižnica môže v spolupráci s ďalšími kultúrnymi inštitúciami a mládežou plánovať a sprostredkovať kultúrne programy, napríklad:

- ▶ literárne, hudobné a filmové festivaly,
- ▶ výstavy výtvarného umenia,
- ▶ karnevaly,
- ▶ aplikované umenia vrátane pouličného umenia (street art).

Budovanie siete profesionálnej spolupráce

Zamestnanci knižnice by mali vynaložiť veľké úsilie na spoluprácu s inými subjektmi v komunite, ktoré ponúkajú svoje služby mládeži. Pravidelná komunikácia so sociálnymi službami, službami zamestnanosti, s úradmi sociálnej starostlivosti, s právnymi inštitúciami a s ďalšími poskytovateľmi služieb pre mládež môže knižnici pomôcť pri sledovaní spoločenských trendov alebo nových sociálnych a iných lokálnych problémov a prilákať mladých ľudí, ktorí za normálnych okolností knižnicu nenavštevujú. Následné spoločné riešenia, ktoré sa uplatnia v praxi, môžu zlepšiť život mládeže.

ŠTVRTÁ ČASŤ

Plánovanie a hodnotenie

Efektívne plánovanie si vyžaduje, aby knižnica začala proces zhromažďovania údajov a stanovenia cieľov.

Zber údajov je dôležitým krokom pri plánovaní a hodnotení. Demografické údaje pre oblasť poskytovania knižničných služieb by sa mali získavať z verejných zdrojov, ako sú údaje zo sčítania obyvateľstva, školské ukazovatele, ekonomické a sociálne ukazovatele a pod. Zber údajov z rôznych zdrojov umožní knižnici vytvoriť profil mladej dospeléj populácie a prijímať informované rozhodnutia o programoch a službách.

Efektívny plán služieb pre mládež by mal v optimálnom prípade obsahovať tri až šesť dlhodobých cieľov, pričom by knižnice mali určiť, ktoré ciele sú dôležité pre poskytovanie uspokojivých alebo kvalitnejších knižničných služieb pre mládež. Spolu s prioritnými cieľmi by mal byť stanovený rozpočet.

V priebehu času by sa mal klásť dôraz na dosiahnutie stanovených cieľov. To umožní knižnici sústrediť sa na udržateľný pokrok smerujúci k daným cieľom, a nerozptyľovať svoju činnosť mnohými smermi bez merateľného úspechu. Napríklad knižnica sa môže zamerať na vybudovanie fondu pre mládež a zriadenie atraktívnych priestorov, iné knižnice sa môžu sústrediť na podporu vzdelávania a zvyšovanie gramotnosti mládeže. Ciele by mali byť stanovené na základe potrieb používateľov, rovnako ako zdroje, ktoré sú dostupné pri plnení týchto potrieb.

Knižnica by sa mala usilovať aj o získanie mládeže, ktorá nevyužíva jej služby a vybavenie.

Hodnotenie služieb

Kvalitatívne a kvantitatívne ukazovatele by sa mali používať na určenie úspešnosti programov a služieb pre mládež. Pre knižnice, ktoré chcú vyhodnotiť účinnosť v oblasti služieb pre mládež, sa odporúča sledovať nasledujúce ukazovatele.

Základné ukazovatele služieb:

- ▶ výpožičky dokumentov pre mládež v prepočte na používateľa,
- ▶ náklady na knižničný fond pre mládež v prepočte na používateľa,
- ▶ knižničné zbierky v pomere k zbierke materiálov pre mládež,
- ▶ obrat fondu (rozdeľte výpožičky podľa špecializovaných zbierok na určenie miery ich využívania),
- ▶ návštevnosť programov v prepočte na používateľa.

Doplňkové ukazovatele služieb:

- ▶ návštevnosť knižnice v prepočte na percentuálny podiel mladej populácie,
- ▶ využívanie budovy knižnice mládežou,
- ▶ registrácia v pomere k počtu obyvateľov,
- ▶ prezenčné využívanie fondu,
- ▶ referenčné služby v prepočte na mladú populáciu,
- ▶ úspešnosť informačných požiadaviek,
- ▶ externé skupiny, ktoré navštívia knižnicu a zúčasnia sa prehliadky knižnice,
- ▶ dobrovoľné návštevy knihovníkov k cieľovým skupinám mimo knižnice,
- ▶ neformálna evidencia úspešnosti programov a služieb,
- ▶ prieskumy alebo interview, ktoré sú meradlom zmien alebo zlepšenia v postojoch, znalostiach, zručnostiach alebo výhodách pre mládež (priamymi otázkami, či im konkrétne aktivity priniesli zmenu),
- ▶ používatelia by mali byť zahrnutí do hodnotenia,
- ▶ používanie národných štandardov (ak sú k dispozícii).

PIATA ČASŤ

Marketing a propagácia

Propagácia knižnice zameraná na mládež je dôležitou aktivitou. Mladí ľudia často nepoznajú rozsah alebo hodnotu zdrojov, ktoré majú k dispozícii v knižnici. Plán propagácie by mal zahŕňať rozličné metódy na získanie mládeže.

Niektoré odporúčania pre marketing knižničných programov a služieb:

- ▶ realizujte propagáciu na miestach, kde sa schádza mládež (napr. kiná, kaviarne, obľúbené obchodné domy),
- ▶ budujte svoju dôveryhodnosť tým, že požiadate mladých ľudí, aby navrhli reklamné a iné propagačné materiály, a budete konať podľa ich odporúčaní,
- ▶ propagujte služby pre mládež na webovej stránke knižnice,
- ▶ sponzorujte podujatia, pri ktorých sa knižnica zapojí do aktivít pre mládež,
- ▶ organizujte súťaže a propagačné akcie, ktoré poskytujú mládeži príležitosť predviesť svoje znalosti a schopnosti,
- ▶ navrhňte propagačné materiály, ktoré vyjadria porozumenie pre kultúru tíndžerov a ich záujmy (napr. šport, celebrity, láska, fantastické žánre, nové trendy a hudba),
- ▶ šírte propagáciu prostredníctvom komunitných partnerov (napr. školy a iné organizácie).

ŠIESTA ČASŤ

Úspešné príklady z praxe

Nasledujúce úspešné príklady z praxe slúžia na usmernenie a informovanie knižníc pri využívaní smernice. Každá knižnica si musí vybrať také programy a služby, ktoré prinesú čo najväčší úžitok mládeži, ktorej knižnica poskytuje služby. Odozva na každú knižničnú službu bude odlišná, pokiaľ bude založená na špecifických potrebách mládeže danej komunity, rovnako ako odozva na knižnicu a na komunitné zdroje.

Pomoc pri domácich úlohách

Knižnice v Dánsku uzatvárajú dohody s ministerstvom kultúry a ministerstvom pre utečencov, aby posilnili schopnosť knižníc slúžiť potrebám mládeže z iných etnických skupín, ktorých materskou rečou nie je dánčina. Boli vynaložené prostriedky na vytvorenie a udržiavanie podporných

programov známych ako *Homework Cafes – Kaviarne pre domáce úlohy* pre bilingválnych študentov. Dobrovoľnými tútormi sú často starší ľudia alebo mladí študenti z komunity. Výsledkom tohto programu je zlepšenie jazykových zručností, väčšia úspešnosť v škole a príležitosť stretnúť sa s ďalšími študentmi v podobnej situácii, ako sú oni sami.

Knižničné kluby

Verejná knižnica v dánskom meste Aalborg vytvorila niekoľko klubov pre mládež s cieľom prilákať ju do knižnice a získať pre pozitívne spoločenské aktivity. Každý deň v týždni sa stretáva iný klub. Pondelok je určený na hranie Wii, utorok je pre Manga, streda je pre domáce úlohy, vo štvrtok je *Klub čítania* s diskusiami o knihách všetkých žánrov a o poézii. Medzi zamestnancami knižnice a mládežou sa vytvárajú vzájomné vzťahy, ktoré prinášajú nové a hodnotné námety pre knižničné služby.

Multimediálna knižnica pre mládež

V nemeckom meste Hamburg zriadili knižnicu pre mládež s cieľom poskytnúť mladým ľuďom z okolia multimediálnu knižnicu podľa najnovších trendov a zároveň príjemný priestor na realizovanie voľnočasových aktivít. Zbierky tvorí 50% tlačenej médií a 50% audiovizuálnych médií vrátane CD, DVD, audiokníh, stolových hier, časopisov, ultramobilných zariadení, hier pre Xbox, Playstation, Nintendo DS a Wii. Hlavnými tematickými okruhmi v zbierkach sú dobrodružstvo, akčné, komiksy, hry, láska a sex, stres, závislosť a záhady. Knižnica pre mládež sa usiluje o podporu čítania a mediálnych zručností prostredníctvom aktívneho využívania všetkých druhov médií. Budova, v ktorej sídli knižnica pre mládež, je zrekonštruovaná továreň na výrobu vrtúľ, ktorá ponúka aj možnosť stravovania. Okrem knižnice v nej sídli aj kino.

Tinedžerská kultúra a životný štýl sa prijímajú a oslavujú vo Viroflay na predmestí Paríža. Nová multimediálna knižnica pre mládež je plná hluku z walkmanov, mobilných telefónov a mp3 prehrávačov, ktoré sú v knižnici povolené. Hudbu si môžu legálne sťahovať do svojich prehrávačov. Medzi mladými ľuďmi a pracovníkmi knižnice panuje vysoký stupeň dôvery, čo podporuje sebaovládanie mládeže. Multimediálna knižnica sponzorovala workshop na tvorbu kreslených filmov a uvádza krátke filmy natočené tinedžermi na uvítacích obrazovkách knižnice.

Tinedžeri zamknutí v noci

Vo francúzskom meste Troyes sa tinedžeri vo veku od 15 do 20 rokov dobrovoľne zamkli v knižnici (pod dohľadom dospelých), aby zažili nočné dobrodružstvo zamerané na gramotnosť. Témou večera boli „knihy a kino“. Počas celej noci tinedžeri pozerali filmy, diskutovali so spisovateľmi, filmovými režisérmi a scenáristami a na záver mali spoločné raňajky.

Podujatia tohto typu podporujú nezávislosť, kreativitu a pozitívny postoj ku knižnici.

Rozšírenie služieb pre zrakovo postihnutú mládež

V roku 2007 v Knižnici Luciena Herra v Saint Jacques de la Lande vo francúzskom Bretónsku umožnili zapojiť sa do literárnej súťaže pre mládež aj nevidiacim alebo inak zrakovo postihnutým jedincom. Multimediálna knižnica zabezpečila prepis zvukového záznamu desiatich titulov prihlásených do súťaže. V roku 2008 texty načítali profesionálni herci. Niekoľko kópií audiokníh bolo distribuovaných miestnej mládeži spolu s prehrávačmi. Mladí ľudia s postihnutím nie sú vytláčani na okraj spoločnosti, ale sú oceňovaní a vybavení zariadením, aby sa mohli zúčastňovať na aktivitách knižnice.

Mládež pomáha mládeži

Café klub Knihomol' v chorvátskom meste Rijeka je najdlhšie trvajúcou tínedžerskou aktivitou v meste. Klub je známy projektom *Tínedžeri pre tínedžerov*. Projekt sa začal v roku 2001 v podobe série workshopov, ktoré viedli mladí používatelia knižnice pre svojich rovesníkov. Klub sa stretáva raz mesačne a priťahuje mladých čitateľov vo veku od 14 do 19 rokov, ktorých spája spoločný záujem o knihy a čítanie. Každý mesiac sa členovia skupiny rozhodnú pre knihu, ktorú budú čítať a diskutovať o nej. Okrem toho pripravujú nástenku, na ktorej zverejňujú informácie o svojich stretnutiach a témach, ale aj svoje odporúčania. Takisto píšu odporúčania pre webovú stránku knižnice a príležitostne čítajú recenzie v rádiu. Klub je výborným príkladom aktívneho zapojenia mládeže do diania v komunite.

Kreatívne predstavenia

Tínedžeri v chorvátskom meste Zadar majú možnosť prezentovať svoje tvorivé schopnosti pred ostatnými v programe *Svastarnica*. Ide o mesačný program založený na koncepcii súťaže *Open mic*, v ktorej sú tínedžeri vyzývaní, aby predviedli svoje predstavenia pred rovesníkmi. Program umožňuje všetkým mladým ľuďom hrať, prezentovať svoje zručnosti a schopnosti v rôznych disciplínach – v speve, tanci, herectve, umení, móde či tvorivom písaní. Nová generácia mládeže do programu pridáva nové formy zábavy, ako sú kvízy, pantomíma, šarády a iné súťažné hry. Hoci je cieľom tejto akcie budovať sebavedomie a zabávať sa, knihovníci, ktorí program koordinujú, ho dopĺňujú aj námetmi z literatúry pre mládež, aby tak propagovali čítanie v pokojnom a priateľskom prostredí.

Noc hier pre personál knižnice

Uvedenie pracovníkov knižníc do kultúry tínedžerov a ich životného štýlu môže mať zásadný význam pre rozvoj služieb pre mládež. Knižnica v americkom meste Richmond vo Virgínii nedávno hostila počas noci hier zamestnancov knižnice, ktorí sa tu zišli po práci v piatok večer, aby si pochutnali na pizzí a zahrali si hry obľúbené u tínedžerov (Guitar Hero, Wii a Dance Dance Revolution). Zistili, že hranie takýchto hier a vytváranie online avatarov v hre Wii im prinieslo veľkú radosť. To umožnilo pracovníkom knižnice nanovo oceniť tento aspekt tínedžerskej kultúry a vytvoriť pocit spojenia s tínedžermi v komunite.

***Teen Tech Week* – Tínedžerský týždeň technológie**

Knižnica La Puente v Los Angeles County zorganizovala online aktivity pre tínedžerov počas osláv *Teen Tech Week*. Ide o celoštátne podujatie v USA, ktoré má upozorniť na úlohu technológie v živote tínedžerov.

Program v knižnici La Puente bol zameraný predovšetkým na informačnú gramotnosť. V rámci tohto programu sa mladým ľuďom rozdávali darčkové karty za správne odpovede na súťažné otázky o databázach a iných online zdrojoch.

Tínedžeri okrem toho získali znalosti o bezpečnosti a ochrane osobných údajov pri online nákupe kníh pre knižnicu, ktoré boli zaradené do fondu pre mládež. V piatok sa konal zábavný deň technológie, počas ktorého mali tínedžeri príležitosť súťažiť v hre Wii, Guitar Hero a Dance Dance Revolution.

Knižnica Queens vo Forest Hills v štáte New York pripravila spoločný program *Tech Buddies* pre tínedžerov a seniorov, ktorí by sa chceli lepšie vyznať v technológiách popri vzdelávaní o bezpečnosti a ochrane osobných údajov. Program je zameraný viac na zábavné aspekty technológie: podcasty, krátke videá a videohry. Výbrani mladí ľudia a seniori sa stretávali počas *Teen Tech Week* pri hraní hier Wii aj s občerstvením a v stretávaní pokračovali ešte ďalších desať týždňov so zámerom venovať sa aktivitám z oblasti technológií.